

TA'LIM MUASSASALARI RAHBARLARINING IJTIMOYIY-PEDAGOGIK KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI

Qo'chqarova Feruza Maxammadqosimovna
p.f.b.f.d. (PhD), Andijon davlat universiteti pedagogika kafedrasi professori

Yusupova Feruza Murtazoxonovna
Qo'qon universiteti Ta'lim muassasalarining boshqaruvi yo'nalishi magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim muassasalari rahbarlarining ijtimoiy-pedagogik kompetentsiyasini rivojlantirish bo'yicha samarali strategiyalar ko'rib chiqilgan. Bugungi kunda ta'lim tizimining global o'zgarishlar va yangi pedagogik yondashuvlarga moslashishi uchun rahbarlarning ijtimoiy-pedagogik ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu kompetentsiyalar ta'lim jarayonini boshqarishda muvaffaqiyatga erishish, samarali jamoaviy muhit yaratish va o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ko'maklashishga xizmat qiladi. Maqolada, asosan, ta'lim rahbarlarining kommunikativ ko'nikmalari, ijtimoiy muhitda integratsiya qilish qobiliyati, muammolarni hal etish va pedagogik jarayonni samarali boshqarishdagi muhim jihatlariga e'tibor qaratilgan. Shuningdek, kompetentsiyani rivojlantirishda o'quv-seminarlar, malaka oshirish kurslari va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish usullari tahlil qilinadi. Mualliflar, ijtimoiy-pedagogik kompetentsiyani shakllantirish uchun strategik yondashuv va tizimli ta'lim jarayonini takomillashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, rahbarlarning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish va ta'lim sifatini yuksaltirish uchun innovatsion metodlar tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy-pedagogik kompetentsiya, strategiya, malaka oshirish va kasbiy rivojlanish, mentorlik va murabbiylik tizimi, raqamli texnologiyalar va onlayn ta'lim

STRATEGY FOR DEVELOPMENT OF SOCIAL-PEDAGOGICAL COMPETENCE OF LEADERS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Kuchkarova Feruza Makhammadkosimovna
Doctor of Philosophy (PhD), Professor of the Department of Pedagogy, Andijan State University

Yusupova Feruza Murtazokhonovna
Master's student, Direction of Management of educational institutions, Kokand University

Abstract. This article examines effective strategies for developing the socio-pedagogical competence of educational institution leaders. In the context of modern global changes in the education system, it is essential to develop the socio-pedagogical skills of leaders to achieve success in managing educational processes, creating a productive team environment, and supporting the professional growth of teachers. The article focuses on key aspects such as communication skills of leaders, the ability to integrate into the social environment, problem-solving, and effectively managing pedagogical processes. Methods such as training seminars, professional development courses, and the use of modern technologies to enhance these competencies are also discussed. The authors emphasize the need for a strategic approach to developing socio-pedagogical competence and improving the systemic educational process. Additionally, innovative methods are recommended to enhance the social responsibility of leaders and improve the quality of education.

Keywords: development of socio-pedagogical competence, strategy, training and professional development, mentoring and coaching system, digital technologies and online

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Кучкарова Феруза Махаммадкосимовна

д.ф.п.н. (PhD), профессор кафедры педагогики Андиганского государственного университета

Юсупова Феруза Муртазохоновна

*Магистрант направления «Менеджмент образовательных учреждений»
Кокандского Университета*

Аннотация. В данной статье рассматриваются эффективные стратегии развития социально-педагогической компетенции руководителей образовательных учреждений. В условиях современных глобальных изменений в системе образования важно развивать социально-педагогические навыки руководителей для успешного управления образовательным процессом, создания эффективной командной атмосферы и содействия профессиональному росту учителей. В статье акцентируется внимание на ключевых аспектах, таких как коммуникативные навыки руководителей, способность к интеграции в социальную среду, решение проблем и эффективное управление педагогическим процессом. Рассматриваются методы использования обучающих семинаров, курсов повышения квалификации и современных технологий для развития данных компетенций. Авторы подчеркивают необходимость стратегического подхода к формированию социально-педагогической компетенции и совершенствованию системного образовательного процесса. Кроме того, рекомендуется применять инновационные методы для повышения социальной ответственности руководителей и улучшения качества образования.

Ключевые слова: развития социально-педагогической компетентности, стратегия, непрерывное обучение и профессиональное развитие, система наставничества и коучинга, использование цифровых технологий и онлайн-обучения.

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida - uzluksiz ta'lim tizimi mazmunini sifat jihatidan yangilash, o'qitish metodikasini takomillashtirish, asosiy fanlarni chuqur o'rganishga e'tiborni qaratish, davlat ta'lim standartlarida ko'zda tutilgan kompetensiyalarga asoslangan pedagogik faoliyatni baholash mezonlarini ishlab chiqish kabi vazifalar belgilangan[1].

Kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan o'qitishning asosiy mohiyati kasbga yo'naltiruvchi fanlardan tashkil qilingan ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchilar tomonidan egallangan bilim, ko'nikma va malakalarni o'z shaxsiy hayoti davomida, shuningdek, kelgusi kasbiy va ijtimoiy faoliyatlarida qo'llay olish kompetensiyalarini shakllantirishga yo'naltirish sanaladi. O'quvchilar kelgusi hayoti davomida shaxsiy, ijtimoiy, iqtisodiy va kasbiy munosabatlarga kirishishi, jamiyatda o'z o'rnini egallashi, mazkur jarayonda duch keladigan muammolarning yechimini hal etishi, eng muhimi o'z sohasi, kasbi bo'yicha raqobatbardosh bo'lishi uchun zaruriy tayanch kompetensiyalarga ega bo'lishi lozim[2].

Ijtimoiy-pedagogik kompetentsiyani oshirishning eng samarali strategiyalaridan biri bu maqsadli malaka oshirish dasturlarini amalga oshirishdir. Ushbu dasturlar ta'lim rahbarlarining o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun ishlab chiqilgan bo'lishi kerak va muloqot qobiliyatlari, o'qitishdagi etakchilik, madaniy kompetentsiya va axloqiy qarorlar qabul qilish kabi asosiy sohalarga qaratilgan seminarlar, seminarlar va kurslarni o'z ichiga olishi kerak. Masalan,

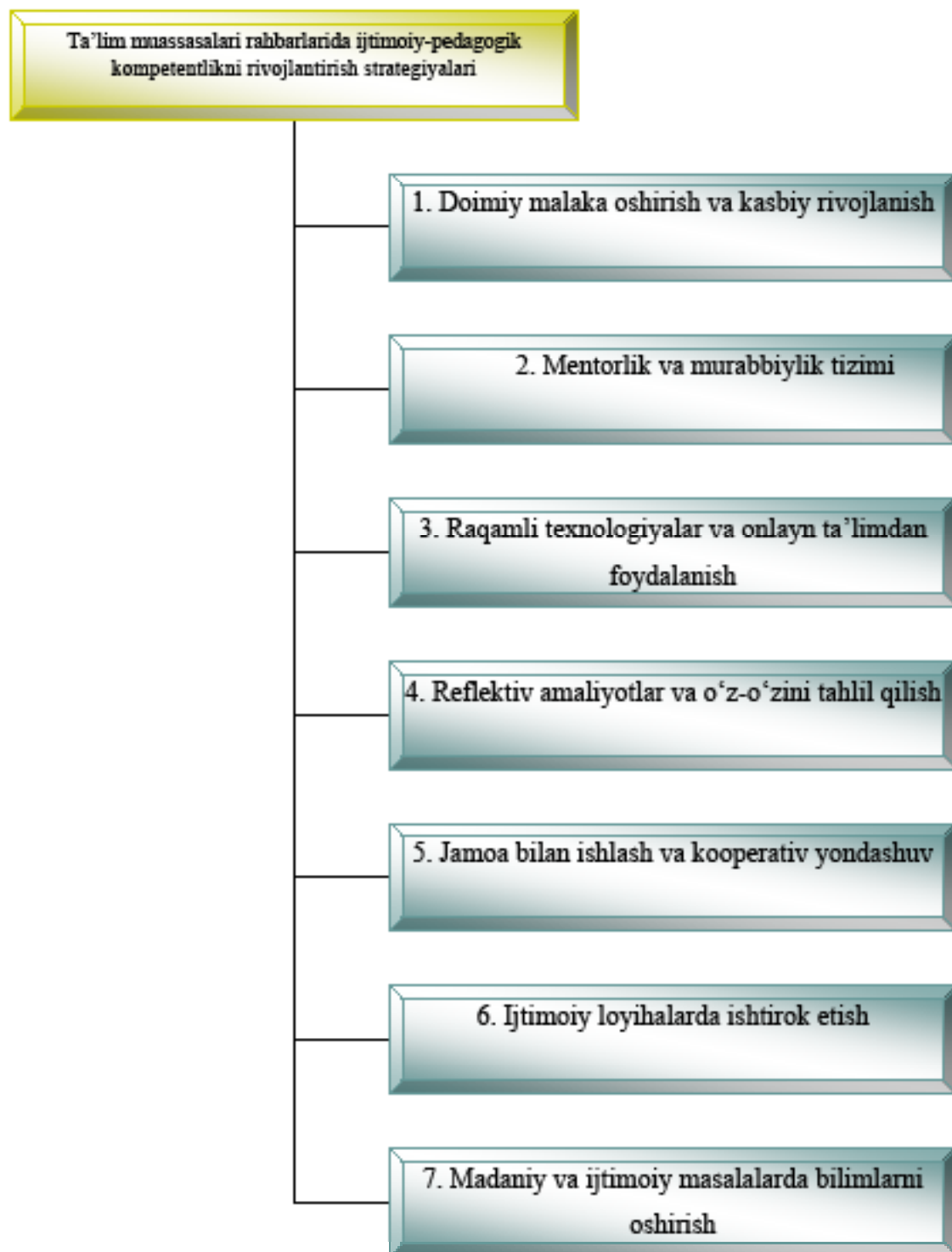
kasbiy rivojlanish mojarolarni hal qilish va muzokaralar olib borish ko'nikmalari bo'yicha trening mashg'ulotlarini o'z ichiga olishi mumkin, rahbarlarni shaxslararo dinamikani samarali boshqarish vositalari bilan jihozlash. Bundan tashqari, joriy tadqiqotlar va ilg'or tajribalarni ushbu dasturlarga integratsiyalash muassasalar rahbarlarining ta'lim sohasidagi rivojlanayotgan tendensiyalar va innovatsiyalar haqida xabardor bo'lishini ta'minlaydi.

Mentorlik va murabbiylik ijtimoiy-pedagogik kompetentsiyani rivojlantirishning kuchli strategiyasidir. Tajribali ta'lim rahbarlarini yangi muassasa rahbarlari bilan birlashtirish bilimlarni uzatish va malaka oshirish uchun imkoniyatlar yaratadi. Mentorlar murakkab ijtimoiy dinamikani yo'lga qo'yish bo'yicha yo'l-yo'riq ko'rsatishi, samarali pedagogik amaliyotlar bo'yicha tushunchalarni taklif qilishi va jamiyatni jalb qilish strategiyalarini baham ko'rishi mumkin. Bundan tashqari, murabbiylik muntazam ravishda fikr-mulohaza seanslarini o'z ichiga olishi mumkin, bunda rahbarlar o'z tajribalari haqida fikr yuritadilar va o'sish yo'nalishlarini aniqlaydilar. Ushbu qo'llab-quvvatlovchi aloqa uzluksiz o'rganish va kasbiy o'sish madaniyatini rivojlantiradi, ta'lim rahbarlarining umumiy vakolatlarini oshiradi.

Hamkorlik amaliyotini rag'batlantirish va kasbiy ta'lim hamjamiyatlarini tashkil etish ijtimoiy-pedagogik kompetentsiyani rivojlantirishning yana bir samarali strategiyasidir. Hamkorlik muhitini yaratish orqali ta'lim muassasalari rahbarlari tengdoshlari bilan muloqot qilishlari, tajriba almashishlari va muammolarni birgalikda hal qilishlari mumkin. PLClar ta'limdagi tenglik yoki madaniy jihatdan sezgir o'qitish kabi muayyan mavzularga e'tibor qaratishi mumkin, bu esa rahbarlarga ushbu mavzularni chuqur o'rganishga va birgalikda harakat qilish strategiyalarini ishlab chiqishga imkon beradi. Ushbu jamoaviy yondashuv nafaqat individual vakolatlarni oshiradi, balki institutsional madaniyatni mustahkamlaydi, chunki rahbarlar umumiy muammolarni hal qilish uchun birgalikda ishlaydi.

Jamiyat bilan muloqot qilish ijtimoiy-pedagogik kompetentsiyaning muhim tarkibiy qismidir. Ta'lim muassasalari rahbarlari ota-onalar, mahalliy tashkilotlar va mahallalar yetakchilari bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatishga faol intilishi kerak. Strategiyalar manfaatdor tomonlarni qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishga taklif qiluvchi jamoa forumlari, seminarlar va targ'ibot dasturlarini tashkil etishni o'z ichiga olishi mumkin.

Ta'lim muassasalari rahbarlarida ijtimoiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari rahbarlarning ta'lim jarayonini boshqarishda, o'qituvchilar va o'quvchilar bilan muloqotda, hamda jamiyat bilan ishlashda samaradorligini oshirishga qaratilgan. Ushbu strategiyalar rahbarlarning pedagogik va ijtimoiy qobiliyatlarini yanada takomillashtirish uchun ishlab chiqilgan. Quyida ushbu strategiyalarning asosiy yo'nalishlari keltirilgan(1-rasm).

1-rasm Ta'lim muassasalari rahbarlarida ijtimoiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari

1. Doimiy malaka oshirish va kasbiy rivojlanish

- Malaka oshirish dasturlari: Rahbarlar uchun ijtimoiy-pedagogik kompetentlik bo'yicha maxsus malaka oshirish kurslari tashkil etish zarur. Bu kurslar rahbarlarga zamonaviy pedagogik yondashuvlar, boshqaruv uslublari, muloqot va konfliktlarni boshqarish kabi mavzularni o'z ichiga oladi.

- Kasbiy rivojlanish dasturlari: Rahbarlarning doimiy kasbiy rivojlanishini ta'minlash uchun, ularning ishtirokida treninglar, seminarlar va konferensiyalar o'tkazish kerak. Bu tadbirlar rahbarlarga o'z malakasini oshirish, yangi bilimlar va ko'nikmalarni egallash imkonini

beradi.

2. Mentorlik va murabbiylik tizimi

- Mentorlik dasturi: Tajribali rahbarlar yangi rahbarlarga yoki malakasini oshirmoqchi bo'lganlarga murabbiylik qilishi mumkin. Bu orqali tajriba almashish, pedagogik va boshqaruv ko'nikmalarini o'rganish va qo'llashga yordam beradi.

- Murabbiylik platformalari: Maxsus murabbiylik platformalari orqali rahbarlar bir-birlari bilan tajriba almashishi, maslahatchi sifatida yordam olishlari va o'z pedagogik qobiliyatlarini rivojlantirishi mumkin.

3. Raqamli texnologiyalar va onlayn ta'limdan foydalanish

- Onlayn platformalar: Rahbarlar uchun ijtimoiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirishda onlayn ta'lim platformalaridan foydalanish muhimdir. Ushbu platformalar orqali rahbarlar turli kurslar va treninglarga qatnashib, o'z bilim va ko'nikmalarini oshirishlari mumkin.

- Raqamli boshqaruv vositalari: Rahbarlarga ta'lim jarayonini samarali boshqarish uchun raqamli vositalarni o'rgatish va ularni qo'llash imkoniyatini yaratish kerak. Bu vositalar ta'lim jarayonini tashkil etishda, monitoringda va tahlilda yordam beradi.

4. Reflektiv amaliyotlar va o'z-o'zini tahlil qilish

- Refleksiya va tahlil: Rahbarlar o'z faoliyatlarini muntazam ravishda tahlil qilish orqali ijtimoiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirishi kerak. Bu jarayon ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, ularni rivojlantirish yo'llarini topishga yordam beradi.

- Faoliyatni o'z-o'zini baholash: Rahbarlar faoliyatlarini o'z-o'zini baholash va natijalarni takomillashtirish uchun maxsus baholash usullarini joriy qilishlari kerak.

5. Jamoa bilan ishlash va kooperativ yondashuv

- Jamoa bilan ish olib borish: Rahbarlar ta'lim muassasasidagi jamoaning barcha a'zolari bilan yaqin hamkorlikda ishlashlari kerak. Jamoaviy qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish rahbarning ijtimoiy-pedagogik kompetentligini oshirishga xizmat qiladi.

- Jamoaviy treninglar: Rahbarlar va o'qituvchilar uchun birgalikda treninglar o'tkazish, bu orqali jamoaviy muloqotni mustahkamlash va o'zaro tushunishni oshirish muhimdir.

6. Ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish

- Ijtimoiy loyihalar: Rahbarlar ijtimoiy loyihalar va tashabbuslarda ishtirok etishlari orqali o'z ijtimoiy-pedagogik kompetentliklarini oshirishlari mumkin. Bunday loyihalar o'quvchilarning ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadi va rahbarlarga jamoat bilan yaqindan ishlash imkoniyatini beradi.

- Mahalliy hamjamiyat bilan hamkorlik: Rahbarlar mahalliy hamjamiyat bilan hamkorlik qilib, ta'lim muassasasining ijtimoiy masalalarini hal qilishda faol ishtirok etishlari kerak. Bu esa ularning ijtimoiy-pedagogik kompetentliklarini yanada rivojlantiradi.

7. Madaniy va ijtimoiy masalalarda bilimlarni oshirish

- Madaniyatlararo muloqot: Rahbarlar turli madaniy guruhlar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishlari kerak. Bu ularning ijtimoiy muammolarni tushunish va hal qilish qobiliyatlarini oshiradi.

- Ijtimoiy ongni rivojlantirish: Rahbarlar uchun ijtimoiy ongni rivojlantirish dasturlarini joriy etish, ularga o'qituvchilar va o'quvchilarning ijtimoiy ehtiyojlarini chuqurroq tushunish imkonini beradi.

Xulosa qilish mumkinki, ta'lim muassasalarida rahbarlarida ijtimoiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari rahbarlarning ta'lim jarayonini muvaffaqiyatli boshqarishlari, o'qituvchilar va o'quvchilar bilan samarali muloqot qilishlari, hamda ijtimoiy masalalarni hal qilish qobiliyatlarini oshirishga qaratilgan. Ushbu strategiyalar rahbarlarga zamonaviy ta'lim talablariga moslashish, ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shishga yordam beradi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yhati:

1. Қораев, С. (2016). Фанлараро узвийлик ва узаро алоқани таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари. "Таълим, фан ва инновация", 2(2), 45- 50.

2. Qoraev, S. (2016). Specific features of interdisciplinary coherence and interoperability. "Education, Science and Innovation," 2 (2), 45-50.